

การจัดการด้านการเงินของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย

นางสาวศรีสุภา วงศ์เขาวรรักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชา
ภาควิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-473-4

011610

FINANCIAL MANAGEMENT OF LIFE ASSURANCE COMPANIES IN THAILAND

Miss Srisuda Vongyawarak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Department of Banking and Finance

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชื่อนิสิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

ภาควิชา

ปีการศึกษา

การจัดการด้านการเงินของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย

นางสาวศรีสุภา วงศ์เขาวรกิจ

นางจิรภา หิมะทองคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีนันทน์ ชนิกขยวงศ์

การธนาคารและการเงิน

2525

บทคัดย่อ

การประกันชีวิตเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีบทบาทมากในสังคม เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนระยะยาวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ยังเป็นสถาบันที่ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นแก่ครอบครัว เมื่อหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิต หรือในยามที่เกิดอุบัติเหตุโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ยังช่วยปลุกฝังให้เกิดความรัก และความรู้สึกรับผิดชอบต่อครอบครัว ฉะนั้นการปลุกฝังทัศนคติที่ดีของคนไทยต่อธุรกิจประกันชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีเจตนาที่จะศึกษาถึงลักษณะการดำเนินงานและการจัดการด้านการเงินของอุตสาหกรรมการประกันชีวิต ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อรัฐบาลในการควบคุมและส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าในธุรกิจนี้ และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตโดยศึกษาถึงบริษัทประกันชีวิตที่ดำเนินกิจการและจดทะเบียนในประเทศไทยทั้งหมด 11 บริษัท แยกเป็นบริษัทประกันชีวิตจดทะเบียนในประเทศไทย 9 บริษัท บริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ 2 บริษัท นอกจากนี้ศึกษาถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนและการควบคุมการลงทุนของรัฐบาลภายใต้กฎกระทรวงต่าง ๆ

ประวัติของการประกันชีวิตในประเทศไทย เริ่มมีการควบคุมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2472 และ พ.ศ. 2473 มีบริษัทประกันภัย ว่างประเทศไต้หวันอนุญาตให้ดำเนินการ

ประกันชีวิตในประเทศไทยถึง 5 บริษัท และต่อมาเมื่อเกิดสงคราม บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศทั้ง 5 แห่ง ใญ่หยุดประกอบการประกันชีวิตในประเทศไทย จึงเป็นโอกาสให้คนไทยริเริ่มทำการประกันชีวิตขึ้นครั้งแรก พ.ศ. 2485 มี 2 บริษัท คือบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด และบริษัทไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด สำหรับทุนจดทะเบียนเริ่มแรกไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท ปัจจุบันนี้กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตที่จะตั้งขึ้นใหม่จะต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท ทั้งนี้แสดงว่ารัฐบาลได้พยายามควบคุมธุรกิจประกันชีวิตให้มีมากขึ้น โดยไม่มีทุนสำรองไว้ เพื่อความมั่นคงของกิจการประกันชีวิต ซึ่งมีความรับผิดชอบต่อผู้เอาประกัน จึงกำหนดทุนจดทะเบียนไว้สูงถึงกลา

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจประกันชีวิต ปรากฏว่าอุตสาหกรรมประกันชีวิตมีการดำรงสภาพคล่องในอัตราก่อนข้างสูง กล่าวคือโดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2518-2522 เท่ากับ 3.29 โดยมีบริษัทประกันชีวิตในประเทศดำรงสภาพคล่องสูงกว่าบริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศเล็กน้อย ทางด้านนโยบายการจัดการเงินทุน อุตสาหกรรมนี้มึนโยบายการใช้เงินทุนจากหนี้สินสูงมาก โดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2518-2522 เท่ากับ 96 เปอร์เซ็นต์ โดยบริษัทประกันชีวิตในประเทศดำเนินนโยบายการใช้เงินทุนจากหนี้สินสูงกว่าบริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ กล่าวคือในประเทศเท่ากับ 98 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่สาขาต่างประเทศ เท่ากับ 89 เปอร์เซ็นต์ ส่วนทางด้านอัตราการไ้ประโยชน์จากสินทรัพย์ พบว่าบริษัทประกันชีวิตในประเทศดำรงสินทรัพย์ประจำไว้ในอัตราสูงกว่าบริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ เช่นมีนโยบายการลงทุนสูงในอาคารที่ทำการ เป็นต้น ดังนั้นบริษัทประกันชีวิตในประเทศจึงมีการไ้ประโยชน์จากสินทรัพย์ประจำยังไม่เต็มที่เท่ากับบริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ ส่วนทางด้านประสิทธิภาพในการหากำไร บริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศสามารถหาผลตอบแทนได้ในอัตราที่สูงกว่าบริษัทประกันชีวิตในประเทศ

จากการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของที่มาและการใช้เงินทุน ปรากฏว่าบริษัทประกันชีวิตมีแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ได้จากเงินสำรอง ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาว โดยใช้

ไปในการลงทุนระยะยาว เป็นส่วนใหญ่และเหมาะสมตามนโยบายการเงินที่ดี กล่าวคือการนำเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะยาว เพื่อลงทุนในสินทรัพย์ประจำ และสินทรัพย์ระยะยาว ตลอดจนการนำเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น เพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมประกันชีวิตโดยส่วนรวมมีการจัดหาเงินทุน และการใช้เงินทุนซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ดี

สำหรับทางค่านกฎกระทรวง เกี่ยวกับการลงทุนของรัฐในปัจจุบันมีข้อกำหนดบางอย่างซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและเอื้ออำนวยต่อการลงทุนอีกด้วย กล่าวคือในการปรับปรุงแก้ไข หรือออกกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ควรจะให้ส่วนราชการในหน่วยงานนี้ คือสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ร่วมพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับบริษัทประกันชีวิต เพื่อจะได้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ กว้างขวางขึ้น อีกทั้งช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย มีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

financial ratios of eleven life assurance companies; i.e. nine local and two foreign branches, are discussed and analyzed. The remaining of the thesis is devoted to study the sources and uses of funds and the roles of the regulatory body in controlling the used of funds.

The history of life assurance industry in Thailand shows the development of government regulation. The first regulation was proclaimed in 1929. One year after, five foreign companies were granted to open their branches in Thailand. Their operation seemed so far satisfied until there were forced to close down by the breakout of World War II. Two local companies, Thai Life and Thai Sethakit were then established in 1942. During that period the government regulation required only five million baht of registered capital. It jumps up to 100 million baht nowadays because the government wants to limit the number of life assurance firms as well as to make sure that the newly-established company has enough liquidity for its operation.

The second part of the thesis is the analysis of financial ratios during the period of 1975-1979 and it shows that average liquidity ratio of whole industry was relatively high, i.e. 3.29. Local companies tended to hold a little higher liquidity than foreign companies. It also shows that the main portion of investment funds came from liabilities which consisted of 96% of total funds. While 98% of local companies' funds were liabilities, foreign companies' ratio was only 89%. Another finding in this analysis indicates that local companies' fixed assets ratio was higher than foreign companies'. This indication reflected

11

the policy of local firms in using higher portion of the funds in fixed assets such as office building, and resulting in less effective utilization of the funds. It therefore shows that the rate of return on investments of foreign companies was higher than local counterparts.

The study of the relationship between sources and uses of funds in the latter part of this thesis shows that the main sources of funds come from life insurance policy reserves which are the long-term commitment between the companies and policyholders. Therefore the funds could be efficiently used in long-term and fixed assets investment. This finding indicates that life assurance companies have more advantage than any other financial institutions in allocating funds for long-term and short-term projects. The analysis concludes that the management of sources and uses of funds of life assurance industry as a whole met the criteria of efficient investment.

The thesis also finds that the government regulation creates constraints that obstruct the efficient utilization of investment of life assurance business. The regulation should be revised in order to stimulate the investment efficiency. Before doing so, the Office of Insurance commissioner, Ministry of Commerce, which is the regulatory body of insurance industry, should discuss the matters with life assurance companies in studying all problems and finding the best solutions for the best interest of the industry and the public.

กิติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาจากคุณจิตราภา หิมะทองคำ ผู้อำนวยการฝ่ายสำนักวางแผนบรรณัท บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ที่ได้กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ และจัดหาข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนได้กรุณาตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

พร้อมกันนี้ ใครขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิรินันท์ ธนิตยวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้งได้กรุณาสละเวลาในการตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์สังวร ปัญญาคิลิก ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชดิดา มุนนาค และผู้ช่วยศาสตราจารย์จดีพร แสงบุญนำ กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ท้ายนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้คำแนะนำและช่วยจัดหาข้อมูลต่าง ๆ และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นกำลังใจทุกท่าน

ความดีและความสำเร็จทั้งหลายอันพึงจะได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแก่ผู้ได้รับการกล่าวชานามชางคน และอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฐ
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
รายการตารางประกอบ.....	ต
รายการรูปประกอบ.....	ท
บทที่	
1. บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
แนว เหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน.....	3
ขั้นตอน และวิธีดำเนินการวิจัย.....	3
ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตการศึกษา.....	4
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกันชีวิต.....	6
หลักการประกันชีวิตและการเสี่ยงภัย.....	6
ประวัติความเจริญของการประกันชีวิต.....	12
ประเภทของการประกันชีวิต.....	15
3. โครงสร้าง และการดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย..	28
ประเภทและโครงสร้างของบริษัทประกันชีวิต.....	28
การดำเนินงานของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย.....	34
การประกันต่อ.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บท	หน้า
4. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของอุตสาหกรรมประกันชีวิต...	52
กลุ่มผู้ใช้อัตราส่วนทางการเงิน.....	52
ชนิดของอัตราส่วนทางการเงิน.....	53
ข้อมูลที่วิเคราะห์.....	56
วิธีการหาอัตราส่วนเฉลี่ยของอุตสาหกรรม.....	57
การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจประกันชีวิต.....	62
5. การบริหารเงินทุนของอุตสาหกรรมประกันชีวิตในประเทศไทย.....	93
โครงสร้างแหล่งที่มาของเงินทุน.....	93
เงินสำรองประกันชีวิต.....	100
โครงสร้างแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน.....	106
นโยบายการลงทุนของบริษัทประกันชีวิต.....	113
การวิเคราะห์การลงทุนของกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย....	122
6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน.....	135
อุตสาหกรรมประกันชีวิต.....	143
บริษัทประกันชีวิตในประเทศ.....	143
บริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ.....	144
7. สรุปปัญหาและขอเสนอแนะ.....	173
บรรณานุกรม.....	181
ภาคผนวก.....	183
ประวัติ.....	204

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. อัตราส่วนทางการเงินของอุตสาหกรรมประกันชีวิต ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522.....	58
2. อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตที่จดทะเบียนในประเทศไทย พ.ศ. 2518-2522.....	59
3. อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ พ.ศ. 2518-2522.....	60
4. อัตราส่วนทางการเงินโดยเฉลี่ย เปรียบเทียบระหว่างบริษัทประกันชีวิต ในประเทศ บริษัทประกันชีวิตสาขาต่างประเทศ และอุตสาหกรรมประกันชีวิต ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522.....	61
5. อัตราส่วนแสดงสภาพคล่องของรายบริษัทปี พ.ศ. 2518-2522.....	65
6. อัตราส่วนแสดงสภาพเสถียรของรายบริษัทปี พ.ศ. 2518-2522.....	70
7. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการดำเนินงานของรายบริษัทปี พ.ศ. 2518-2522.....	75
8. อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไรของรายบริษัท พ.ศ. 2518-2522.....	83
9. การเปรียบเทียบขนาดของค่าใช้จ่ายทุกรายไตรมาส พ.ศ. 2518-2522.	85
10. การเปรียบเทียบร้อยละของงบกำไรขาดทุน พ.ศ. 2518-2522.....	86
11-13 การเปรียบเทียบอัตราส่วนการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง 2522.....	132-134
14-16 การเปรียบเทียบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของบริษัทประกันชีวิต ในประเทศไทย พ.ศ. 2520 ถึง 2522.....	145-150
17-27 การเปรียบเทียบแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนรายบริษัท พ.ศ. 2520 ถึง 2522.....	151-172

รายการรูปประกอบ

รูปที่

หน้า

1.	โครงสร้างของเงินทุนโดยทั่วไป เฉลี่ยในปี พ.ศ. 2518-2522.....	94
2.	โครงสร้างของการใช้เงินทุน โดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2518-2522.....	107
3.	การบริหารเงินทุนของบริษัทประกันชีวิต โดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2518-2522.	141
4.	การบริหารเงินทุนที่มีทั้งสภาพคล่องและสมรรถภาพในการหากำไรตาม นโยบายทางการเงินที่ดี.....	142

กราฟที่

1.1	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน.....	66
1.2	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วต่อหนี้สินหมุนเวียน.....	66
1.3	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม.....	71
1.4	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม.....	71
1.5	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมรายได้ทั้งหมดต่อสินทรัพย์ประจำ.....	78
1.6	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมเบี่ยงประกันสุทธิต่อสินทรัพย์ประจำ.....	78
1.7	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อเบี่ยงประกันรับสุทธิ.....	78
1.8	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน.....	78
1.9	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมรายได้ทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม.....	79
2.0	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมเบี่ยงประกันรับสุทธิต่อสินทรัพย์รวม.....	79
2.1	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมกำไรสุทธิต่อเบี่ยงประกันรับสุทธิ.....	91
2.2	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม.....	91
2.3	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น.....	92
2.4	แสดงแนวโน้มอัตราร่วมกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ประจำ.....	92
2.5	กราฟแท่งแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนโดยเฉลี่ยปี พ.ศ. 2520-2522.....	138